

власності на землі сільськогосподарського призначення, регулювання ринкового обігу цих земель, формування суб'єктного складу права сільськогосподарського землекористування, диференціації об'єктів правової охорони сільськогосподарських земель та локалізації правового регулювання землеохоронних відносин у сільському господарстві. Він досить ґрунтовно доводить, що держава повинна взяти на себе певну частину відповідальності за забезпечення охорони та належного використання земель сільськогосподарського призначення, для чого пропонує створити Державну службу охорони ґрунтів у системі Міністерства аграрної політики та продовольства України з відповідним набором функцій.

Безспірна наукова новизна характерна і для дослідження ролі інституту права власності як засобу забезпечення охорони і використання земель сільськогосподарського призначення. Слід також відмітити як важливий науковий результат автора монографії запропонований ним новий підхід до визначення змісту права власності на сільськогосподарські землі, який, крім традиційної цивілістичної тріади, включає четвертий елемент – правообов'язок здійснювати охорону земель.

Слід відзначити і сформульований П. Ф. Кулиничем теоретичний висновок про доцільність формування правового регулювання відносин сільськогосподарського землекористування на основі принципу пріоритету екологічної безпеки, за якого пріоритет у застосуванні має надаватися правовим нормам з більш жорсткими вимогами щодо охорони сільськогосподарських земель. На наш погляд, реалізація цього принципу створить передумови для вирішення проблеми колізії правових норм щодо охорони земель, які містяться в актах екологічного, земельного та іншого законодавства України.

Крім безперечного теоретичного значення, рецензована праця має й яскраво виражений прикладний характер. Її автор обґрунтовує доцільність розробки та прийняття комплексу законодавчих актів, спрямованих на системне врегулювання відносин щодо охорони і використання земель сільськогосподарського призначення. Ключовою у контексті даного дослідження є пропозиція щодо прийняття закону України «Про сільськогосподарські землі та агроландшафти» як основного спеціалізованого законодавчого акта у сфері охорони і використання земель сільськогосподарського призначення. Крім того, в рецензованій праці сформульовані пропозиції щодо доцільності прийняття й деяких інших законодавчих актів у цій сфері, зокрема, законів України «Про консолідацію сільськогосподарських земель», «Про забезпечення цільового використання земель», «Про садівницькі товариства», «Про сільськогосподарські підприємства та товариства», «Про заміські котеджні містечка», «Про особливу охорону ґрунтів», а також постанови Верховної Ради України «Про затвердження Національної програми розвитку агросфери» та Указу Президента України «Про Державну службу охорони ґрунтів». На наш погляд, прийняття зазначених нормативно-правових актів з наповненням їх запропонованим у монографії регулятивним змістом дозволить підняти ефективність правового регулювання відносин охорони і використання сільськогосподарських земель на якісно вищий рівень. Безперечно, сформульовані в монографії наукові ідеї, теоретичні положення та законопроектні пропозиції є важливим кроком вперед у розвитку теорії сучасного земельного права та практики реалізації законодавства про сільськогосподарські землі України.

Ю. М. ГРОШЕВИЙ

Юрій Михайлович Грошевий, доктор юридичних наук, професор, академік НАПрН України, професор Національного університету «Юридична академія імені Ярослава Мудрого»

НОВІ ДОСЛІДЖЕННЯ В ГАЛУЗІ КРИМІНАЛЬНО-ПРОЦЕСУАЛЬНОГО ПРАВА*

Представлена О. Г. Яновською монографічна робота «Теоретичні та організаційні засади функціонування і розвитку змагального кримінального судочинства» являє собою актуальне наукове дослідження сучасних проблем реформування вітчизняного кримінального процесу. Своєчасність проведеного дослідження підтверджується, з одного боку, нагальною потребою вдосконалення системи кримінального судочинства в Україні та, з іншого – наявністю діаметрально протилежних поглядів вчених та практиків на шляхи подальшого розвитку кримінально-процесуальних відносин в країні. Розмаїття поглядів на процес реформування кримінального судочинства та на місце й роль змагальності в ньому проявляється, в тому числі, і наявністю вже трьох проектів кримінально-процесуального кодифікованого акта, які неоднаково представляють напрями розвитку кримінального процесу в Україні. Крім того, актуальність дослідження зумовлена також тим, що у зв'язку із проголошенням пріоритету прав і свобод людини та орієнтацією на міжнародні демократичні стандарти, реорганізація кримінального судочинства має відбуватись у відповідності з принципом змагальності. Саме тому представлена робота видається надзвичайно актуальною та може мати не тільки наукове, а й практичне значення.

© Ю. М. Грошевий, 2011

* Рецензія на кн.: Яновська О. Г. Теоретичні та організаційні засади функціонування і розвитку змагального кримінального судочинства. – К.: Прецедент, 2011. – 303 с.

Необхідно відмітити високий теоретичний рівень опрацювання поставлених у дослідженні проблем, який виразився, в тому числі, в представленні автором низки авторських дефініцій, визначенні акмео-синергетичної теорії розвитку кримінального процесу, глибокому теоретичному дослідженні такої організаційної форми змагального кримінального процесу як суд присяжних.

Окремої уваги заслуговує нестандартний підхід автора до методологічних проблем реалізації своїх процесуальних функцій прокурорами та адвокатами. У роботі досліджуються морально-етичні засади діяльності прокурора й адвоката в кримінальному процесі. У монографії представлена авторська концепція акмеологічного впливу як методологічної основи процесуальної діяльності прокурорів та адвокатів у змагальному кримінальному судочинстві.

Необхідно зазначити широке використання наукового доробку як вітчизняних, так і зарубіжних, у тому числі російських, вчених і практиків. Автор у своїй роботі спирається на широкий спектр емпіричних даних, які включають в себе статистичні дані, отримані в результаті проведеного автором анкетування практикуючих суддів, прокурорів та адвокатів, матеріали соціологічних опитувань, статистичні дані узагальнень судової практики вищих судових органів України та інших країн.

Водночас уявляється доречним вказати на певні положення рецензованої роботи, врахування яких безумовно сприятиме підвищенню наукового рівня проведеного дослідження:

1. Значна увага в монографії приділена інституту суду присяжних та його позитивним характеристикам як організаційної форми змагального кримінального судочинства. Водночас, автором недостатньо повно проаналізовані можливі організаційні проблеми, що можуть виникнути при впровадженні даної інституції у вітчизняну судову систему.

2. Реалізація принципу змагальності в кримінальному судочинстві головним чином розглядається автором на стадії судового розгляду, проте сьогодні є актуальним поширення дії цього принципу й на стадію досудового слідства. Треба звернути детальнішу увагу на цей аспект, особливо в питаннях компетенції сторін та можливих напрямів її вдосконалення.

Слід відмітити, що висловлені зауваження та пропозиції відображають власну думку рецензента та не впливають на загальний високий науковий рівень рецензованої монографічної роботи та мають на меті вдосконалення проведеного ґрунтовного теоретичного дослідження.

Викладене вище дає підстави зробити висновок про те, що запропонована доцента О. Г. Яновською монографія «Теоретичні та організаційні засади функціонування і розвитку змагального кримінального судочинства» є самостійним комплексним науковим дослідженням шляхів розвитку та вдосконалення вітчизняного кримінального судочинства та являє собою міцне теоретичне підґрунтя для практичних дій щодо розроблення та впровадження європейських гуманістичних стандартів кримінально-процесуальної діяльності в кримінальний процес України.

О. В. ШМОТКІН

Олексій Вікторович Шмоткін, кандидат юридичних наук, професор, завідувач кафедри Національної академії СБ України

ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА ЗАКОНОТВОРЕННЯ: ІСТОРИЧНИЙ ДОСВІД ПЕРІОДУ УКРАЇНСЬКОЇ РЕВОЛЮЦІЇ*

Ефективне здійснення державою її законодавчої функції є однією з важливих передумов ефективності законодавства. Належне забезпечення цього процесу потребує, у тому числі, постійного удосконалення законодавчого процесу та законодавчої техніки. Адже недостатня нормативна регламентованість дій щодо розробки, прийняття (зміни) законодавчих актів, а також недооцінка юридичних засобів і прийомів створення та систематизації законодавчих актів, відсунення їх на другий план, призводить до формування розбалансованої система законодавства. У таких умовах правове регулювання деяких сфер державного життя кількісно і якісно суттєво превалює над іншими, а деякі сфери взагалі залишаються без належної уваги законодавця, відсутній системний підхід, законодавчі акти створюються, переважно, з метою заповнення конкретних, найбільш відповідних моменту прогалин, а не шляхом послідовної і планомірної законотворчої діяльності.

Запорукою удосконалення та розвитку законодавчого процесу та законодавчої техніки на сучасному етапі розбудови незалежної України могло б стати комплексне використання як світового, так і вітчизняного історичного досвіду у цій сфері. Особливої уваги й вивчення, на наш погляд, потребує досвід теорії і практики законодавчої діяльності в ті історичні періоди, коли процеси державотворення і правотворення, відбувались найбільш активно, існувало розмаїття владних режимів, багатоманітність теоретичних підходів і практичних заходів у сфері законотворення.

© О. В. Шмоткін, 2011

* Рецензія на кн.: *Іванова А. Ю.* Законодавчий процес і законодавча техніка в період Центральної Ради, Гетьманату П. П. Скоропадського та Директорії / Відп. ред. І. Б. Усенко. – К.: Наук. думка, 2011. – 223 с.